

II

(Akty, których publikacja nie jest obowiązkowa)

KOMISJA

DECYZJA KOMISJI

z dnia 20 października 2004 r.

w sprawie pomocy państwa C 38/03 wprowadzonej przez Hiszpanię (dalsza pomoc na restrukturyzację dla stoczni państwowych w Hiszpanii)

(notyfikowana jako dokument nr C(2004) 3918)

(Jedynie tekst w języku hiszpańskim jest autentyczny)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2005/652/WE)

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 88 ust. 2 akapit pierwszy,

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w szczególności jego art. 62 ust. 1 lit. a),

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1013/97 z dnia 2 czerwca 1997 r. w sprawie pomocy dla określonych stoczni w okresie restrukturyzacji ⁽¹⁾,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1540/98 z dnia 29 czerwca 1998 r. ustanawiające nowe zasady dotyczące pomocy dla przemysłu stoczniowego ⁽²⁾,

wezawszy zainteresowane strony do przedstawienia uwag zgodnie z postanowieniami powyższych dokumentów ⁽³⁾ oraz uwzględniając te uwagi,

a także mając na uwadze co następuje:

I. PROCEDURA

(1) Na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1013/97, decyzją z dnia 6 sierpnia 1997 r. ⁽⁴⁾ Komisja zatwierdziła pomoc na restrukturyzację dla stoczni państwowych w Hiszpanii wynoszącą około 1,9 mld euro. Zgodnie z tą decyzją, jak i z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1013/97, warunek zatwierdzenia pomocy stanowiło nieprzyznawanie dalszych środków pomocowych na cele restrukturyzacyjne.

⁽¹⁾ Dz.U. L 148 z 6.6.1997, str. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 202 z 18.7.1998, str. 1.

⁽³⁾ Dz.U. C 201 z 26.8.2003, str. 3.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 354 z 21.11.1997, str. 2.

(2) W latach 2000, 2001 i 2002, holding państwowy Sociedad Estatal de Participaciones Industriales (zwany dalej SEPI) zapewnił spółce IZAR Construcciones navales (zwaną dalej IZAR) wsparcie kapitałowe na łączną sumę 1 477 mln EUR. Pismami z dnia 8 listopada 2002 r. i z dnia 14 stycznia 2003 r. Komisja wystąpiła o informacje na ten temat.

(3) Decyzją z dnia 27 maja 2003 r. Komisja wszczęła procedurę przewidzianą w art. 88 ust. 2 Traktatu WE (zwane dalej „otwarcie”) w sprawie transakcji przekazania przez SEPI 1 477 mln EUR spółce IZAR. Władze Hiszpanii zostały poinformowane o decyzji pismem Komisji z dnia 28 maja 2003 r.

(4) Pismami z dnia 11 lipca 2003 r., 29 lipca 2003 r., 11 sierpnia 2003 r., 19 stycznia 2004 r., 23 lutego 2004 r., 14 kwietnia 2004 r. i 26 lipca 2004 r., Hiszpania przedstawiła swoje uwagi w sprawie otwarcia tej procedury.

(5) Po otwarciu procedury, Komisja otrzymała uwagi pismem od Royal Van Lent Shipyard z dnia 24 września 2003 r., pismem z dnia 24 września od strony zastrzegającej sobie anonimowość oraz pismem z dnia 6 października 2003 r. od IZAR. Uwagi te zostały przekazane Hiszpanii pismem z dnia 13 października 2003 r. Hiszpania przedstawiła komentarze w formie pisma z dnia 10 listopada 2003 r. W dniu 17 listopada 2003 r. IZAR wystąpił z pozwem ⁽⁵⁾ przeciwko Komisji do Sądu Pierwszej Instancji, żądając anulowania otwartej procedury.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 21 z 24.1.2004, str. 42, sprawa T-382/03.

II. SZCZEGÓŁOWY OPIS POMOCY

BENEFICJENCI

- (6) W lipcu 2000 r. SEPI podjął decyzję o połączeniu wszystkich państwowych, wojskowych i cywilnych stoczni i związanych z nim działalności, które w tym okresie prowadziły działalność w formie spółek, w jedną grupę. Wszystkie cywilne stocznie i związane z nimi działalności zostały w ten sposób wykupione, w dniu 20 lipca 2000 r. i połączone pod jedną nazwą BAZAN, która została następnie zmieniona na IZAR.
- (7) IZAR prowadzi działalność cywilną głównie w Astilleros de Cadiz („Cadiz”), Astilleros de Puerto Real („Puerto Real”), Astilleros de Sestao („Sestao”), Astilleros de Sevilla („Sevilla”), Juliana Constructora Gijonesa („Juliana”), Fábrica de Manises („Manises”), Astilleros de Fene („Fene”). IZAR posiada również trzy stocznie, Ferrol, Cartagena i San Fernando, które budują statki głównie dla celów wojskowych.

POMOC

- (8) Dochodzenie obejmuje następujące zastrzyki kapitałowe od SEPI: 1 322,227 mln euro (220 mld ESP) dla BAZAN w dniu 28 lipca 2000 r., 105,171 mln euro dla IZAR w 2001 r. i 50 mln euro dla IZAR w 2002 r.
- (9) W decyzji o otwarciu procedury Komisja zauważyła, że kapitał dostarczony przez SEPI spółce IZAR może przynieść stoczniom cywilnym korzyści ekonomiczne, których najprawdopodobniej nie mogłyby uzyskać ze źródeł komercyjnych. Z tego względu środki te stanowiły najprawdopodobniej pomoc. Z samej natury pomoc taka narusza zasady uczciwej konkurencji.
- (10) Z tego względu, sądząc na podstawie ostatnich wyników działalności stoczni cywilnych, Komisja powzięła podejrzenie, że stocznie cywilne otrzymały wsparcie finansowe poprzez zastrzyki kapitału na rzecz spółki IZAR oraz wyraziła wątpliwości, czy takie wsparcie jest zgodne z zasadami pomocy państwa dla przemysłu stoczniowego. Celem niniejszej procedury w sprawie pomocy państwa jest zatem ustalenie, czy jakiegokolwiek kwoty dostarczone spółce IZAR stanowiły korzyść dla stoczni cywilnych i innych działalności cywilnych.

III. UWAGI ZAINTERESOWANYCH STRON

UWAGI NA TEMAT OTWARCIA PROCEDURY

- (11) Komisja otrzymała uwagi od trzech stron. Strona zastrzegająca anonimowość przedłożyła wspólny komentarz dla tej sprawy oraz dla sprawy dotyczącej pomocy państwa C 40/00 ⁽¹⁾. Podkreśla ona, że badana pomoc poważnie naruszyła zasady uczciwej konkurencji na rynku statków rekreacyjnych. Kolejny wspólny komentarz w tej sprawie oraz dla sprawy C 40/00 otrzymano od Royal van Lent Shipyard B.V. Spółka ta twierdzi, że środki pomocowe przyznane w poprzednich latach przez rząd Hiszpanii były głęboko niesprawiedliwe dla wielu uczestników rynku megajachtów.
- (12) Komisja otrzymała również uwagi od IZAR. IZAR twierdzi, że wzięte pod uwagę zastrzyki kapitału podle-

gają art. 296 Traktatu WE oraz że wszelkie problemy związane z naruszeniem zasad uczciwej konkurencji powinny być rozpatrywane w kontekście procedury współpracy określonej w art. 298 Traktatu WE. IZAR twierdzi również, że kapitał wprowadzony przez SEPI nie stanowi środków państwowych w każdym aspekcie podlega zasadzie wolnego rynku. IZAR stwierdza ostatecznie, że możliwość odzyskania wszelkich środków pomocowych dostarczonych państwowym stoczniom w Hiszpanii w 1997 r. jest nie do zaakceptowania, gdyż jest to pomoc istniejąca.

IV. UWAGI HISZPANII

UWAGI PO OTWARCIU PROCEDURY

- (13) W trakcie procedury Hiszpania przedstawiła Komisji następujące argumenty przemawiające za tym, że, w jej opinii, badane zastrzyki kapitału nie stanowiły w żadnym wypadku pomocy państwa.
- (14) Po pierwsze Hiszpania twierdzi, że SEPI działał jako prywatny inwestor w warunkach gospodarki rynkowej, nastawionej na maksymalizację zysków, oraz że Komisja nie przedstawiła żadnych dowodów, że środki SEPI pochodzą od państwa lub mogą być państwu przypisane.
- (15) Ponadto kapitał został wprowadzony w kontekście planu dla spółki BAZAN, niegdyśszego przedsiębiorstwa wojskowego. Kapitał wprowadzono w celu pokrycia licznych kosztów związanych z realizacją tego planu, opracowanego w 1998 r. W szczególności, [...] (*) mln EUR odnosiły się do tak zwanego wyprowadzenia na zewnątrz kosztów socjalnych związanych ze świadczeniami przedemerytalnymi dla byłych pracowników firmy BAZAN. Suma ta została wypłacona w latach 2000–2002 firmom ubezpieczeniowym, które wypłacają emerytury. Zwiększone koszty tych zobowiązań tłumaczą, według Hiszpanii, dodatkowe zastrzyki kapitału z SEPI do IZAR w latach 2001 i 2002.
- (16) Dodatkowo, dalsza kwota około [...] mln EUR została wypłacona na takie koszty socjalne bezpośrednio przez BAZAN niektórym pracownikom, którzy przeszli na wcześniejszą emeryturę.
- (17) Pozostałe kwoty wprowadzonego kapitału były, według Hiszpanii, przeznaczone na pokrycie kosztów inwestycji w dziedzinach wojskowych nowej spółki IZAR, osiągając wysokość [...] mln EUR, oraz na zwiększone potrzeby kapitału obrotowego dla konstrukcji wojskowych.
- (18) Hiszpania stwierdziła również, że analiza tych środków powinna zostać przeprowadzona w kontekście art. 296 Traktatu WE, ponieważ kapitał został dostarczony spółce BAZAN, która według Hiszpanii była spółką o charakterze wyłącznie wojskowym, w czasie gdy zastrzyki kapitału zostały dokonane.
- (19) Następnie Hiszpania przedstawiła argumenty przeciwko możliwości, że pewna część pomocy zatwierdzonej w 1997 r. może okazać się niezgodna w przypadku deklaracji ze strony Komisji, że dalsza bezprawna pomoc została przyznana państwowym stoczniom w Hiszpanii.

⁽¹⁾ Dz.U. C 199 z 23.8.2003, str. 9.

(*) Informacje poufne.

- (20) W odpowiedzi na komentarze przedstawione przez strony trzecie, Hiszpania w pełni potwierdziła stanowisko IZAR oraz zaprzeczyła, że IZAR prowadzi jakąkolwiek znaczącą działalność w sektorze jachtów luksusowych.
- (21) Na dalszym etapie procedury Hiszpania przedstawiła dodatkowe informacje, o które wnioskowała Komisja, tzn. szacunkowe straty przedsiębiorstw cywilnych IZAR, w okresie od 1 lipca 2000 r. do 31 grudnia 2003 r. oraz informacje dotyczące ogólnych kosztów IZAR w tym okresie.

V. OCENA

PODSTAWA PRAWNA

- (22) Zgodnie z art. 87 ust. 1 Traktatu WE, wszelka pomoc przyznana przez Państwo Członkowskie lub za pośrednictwem zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która narusza lub powoduje zagrożenie naruszenia zasad uczciwej konkurencji poprzez uprzywilejowanie pewnych form przedsiębiorstw lub produkcji określonych towarów, jest, o ile ma wpływ na obrót handlowy pomiędzy Państwami Członkowskimi, niezgodna z zasadami wspólnego rynku. Zgodnie z przyjętym orzecznictwem sądów europejskich, kryterium wpływu na obrót handlowy zostaje spełnione, jeśli firma otrzymująca prowadzi działalność gospodarczą obejmującą wymianę handlową pomiędzy Państwami Członkowskimi.
- (23) Zgodnie z art. 87 ust. 3 lit. e) Traktatu WE, kategorie pomocy określone na mocy decyzji Rady podjętej kwalifikowaną większością głosów na wniosek Komisji mogą zostać uznane za zgodne z zasadami wspólnego rynku. Komisja zauważa, że Rada, działając na tej podstawie, przyjęła rozporządzenie (WE) nr 1540/98 (dalej zwane: „rozporządzeniem stocznioowym”), obowiązujące w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2003 r. Mimo że okres obowiązywania rozporządzenia (WE) nr 1540/98 wygasł w dniu 31 grudnia 2003 r. i nie jest ono ujęte w obwieszczeniu Komisji w sprawie ustalenia obowiązujących zasad oceny bezprawnej pomocy państwa⁽¹⁾, w interesie spójnej praktyki działania, Komisja – wykorzystując przyznany jej szeroki margines oceny – zamierza zastosować to rozporządzenie także w obecnej sprawie.
- (24) Budowa statków stanowi działalność gospodarczą, która ma wpływ na obrót handlowy pomiędzy Państwami Członkowskimi. Z tego względu pomoc przyznawana przemysłowi stocznioowemu podlega art. 87 ust. 1 Traktatu WE.
- (25) Komisja zauważa, że zgodnie z rozporządzeniem stocznioowym „budowa statków” oznacza budowę samonapędzanych, morskich jednostek komercyjnych. Komisja zauważa dalej, że IZAR prowadzi budowę takich statków i że w związku z tym jest przedsiębiorstwem podlegającym postanowieniom rozporządzenia. Komisja zauważa też, że art. 2 wspomnianego rozporządzenia stwierdza, że pomoc przyznana przemysłowi stocznio-

wemu oraz sektorowi naprawy i przebudowy statków może być uznana za zgodną z zasadami wspólnego rynku, wyłącznie jeśli jest zgodna z postanowieniami rozporządzenia. Zapis ten stosuje nie tylko do pomocy przyznanej przedsiębiorstwom zaangażowanym w taką działalność, ale również podmiotom z nimi powiązanych.

- (26) W sierpniu 1997 r., zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1013/97, Komisja wyjątkowo zatwierdziła pakiet pomocy na restrukturyzację dla państwowych stoczni cywilnych w Hiszpanii w celu przywrócenia im rentowności do końca 1998 r. Łącznie ze środkami pomocowymi zatwierdzonymi wcześniej, całkowita wartość pakietu wyniosła 318 mld peset (1,9 mld euro).
- (27) Wydając swoją zgodę, Rada podkreśliła wyjątkowy, „jednorazowy i ostateczny” charakter pakietu pomocowego. Rząd Hiszpanii podjął zobowiązanie, że stocznie nie otrzymają żadnej dodatkowej pomocy na restrukturyzację, ochronę przed bankructwem, rekompensatę strat lub prywatyzację. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w warunkach załączonych do decyzji Komisji zatwierdzającej pomoc. Zostało to również podkreślone w art. 5 ust. 1 akapit drugi tiret pierwsze rozporządzenia stocznioowego. Postanowienie to stwierdza, że żadna pomoc ochronna lub restrukturyzacyjna nie może być przyznana przedsiębiorstwu, któremu przyznano taką pomoc zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1013/97.
- (28) W konsekwencji pomoc przewyższająca pomoc zatwierdzoną pierwotną decyzją Komisji z sierpnia 1997 r. musi być uznana za niezgodną z zasadami wspólnego rynku, chyba że została zatwierdzona na innej podstawie prawnej.
- (29) Komisja zauważa, że stocznie Sestao, Puerto Real, Sevilla, Cadiz, i Juliana stanowiły przedsiębiorstwa podlegające postanowieniom rozporządzenia (WE) nr 1013/97 i decyzji Komisji z 1997 r. opisanymi powyżej. Manises i Fene (ex Astano) stanowią podmioty powiązane jako że pozostawały w posiadaniu spółki stoczniowej IZAR w okresie objętym postępowaniem wyjaśniającym i z tego względu również podlegają postanowieniom rozporządzenia stocznioowego, zgodnie z jego art. 1 lit. g).

OCENA POMOCY

1. ROLA SEPI

- (30) W decyzji o wszczęciu formalnej procedury Komisja uwzględniła fakt, że SEPI działał w imieniu państwa, tzn. że jego działania w różnych transakcjach mogą być przypisane państwu. Hiszpania nie zgodziła się z tym poglądem i stwierdziła, że SEPI prowadzi działalność niezależnie od państwa i z tego względu jego działania nie mogą być państwu przypisywane. W każdym wypadku, w opinii Hiszpanii, SEPI działał jako inwestor rynkowy i z tego względu fundusze dostarczone przez SEPI w tym przypadku nie mogą być uznane za pomoc państwową.

⁽¹⁾ Dz.U. C 119 z 22.5.2002, str. 22 (por. ostatnie zdanie: „Niniejsze obwieszczenie wydano bez względu na interpretację rozporządzeń Rady i Komisji w dziedzinie pomocy Państwa.”).

- (31) Komisja zauważa, że SEPI jest spółką publiczną podlegającą bezpośrednio Ministrowi Finansów. Jako taka, uważana jest za przedsiębiorstwo publiczne w rozumieniu dyrektywy Komisji 2000/52/WE z dnia 26 lipca 2000 r. zmieniającej dyrektywę 80/723/EWG w sprawie przejrzystości stosunków finansowych między Państwami Członkowskim i przedsiębiorstwami publicznymi⁽¹⁾, ponieważ ze względu na pakiet posiadanych akcji lub udziały finansowe władze publiczne mogą bezpośrednio lub pośrednio wywierać dominujący wpływ na działania SEPI.
- (32) Sąd określił przypadki, w których środki są uznawane za zasoby państwowe. Stwierdził on na przykład, że nawet jeśli sumy odpowiadające spornym środkom nie są trwałą własnością skarbu państwa, fakt, że pozostają one pod stałą kontrolą publiczną i w ten sposób mogą nimi dysponować właściwe władze krajowe, jest wystarczający, aby zakwalifikować je jako zasoby państwa (wyrok Sądu w sprawie C-83/98 P Francja przeciw Ladbroke Racing i Komisji⁽²⁾). Stosuje się to bezsprzecznie do zasobów SEPI.
- (33) Sąd dodatkowo podjął decyzję (wyrok Sądu C-482/99, Stardust Marine⁽³⁾), określając kryteria przypisywalności państwu środków pomocowych podejmowanych przez przedsiębiorstwo publiczne. Mianowicie można o niej wnioskować, według Sądu, na podstawie powiązanych ze sobą wskaźników wynikających z okoliczności sprawy i kontekstu, w którym dane środki zostały podjęte.
- (34) Przykłady wskaźników dostarczone przez Sąd obejmują integrację spółki publicznej w ramach struktur administracji publicznej, charakter jej działalności i prowadzenia jej na rynku w normalnych warunkach konkurencji z przedsiębiorcami prywatnymi, status prawny przedsiębiorstwa (w sensie jego podlegania prawu międzynarodowemu lub zwykłemu prawu spółek), stopień nadzoru wykonywanego przez władze publiczne nad zarządaniem przedsiębiorstwa lub wszelkie inne wskaźniki wskazujące, w poszczególnych przypadkach, na udział władz publicznych w przyjęciu danego środka lub na nieprawdopodobieństwo braku ich udziału, przy uwzględnieniu również kierunku działania danego środka, jego treści lub warunków, które obejmuje.
- (35) SEPI jest spółką o szczególnym statusie prawnym, np. jej raporty roczne nie są dostępne w hiszpańskim rejestrze publicznym. Nadzór nad działaniami spółki jest wykonywany przez jej radę nadzorczą, składającą się w dużym stopniu z sekretarzy państwowych lub innych osób bezpośrednio związanych z rządem. Charakter jej działalności obejmuje prywatyzację spółek pozostających w posiadaniu państwa, co stanowi działalność ściśle
- związaną z polityką państwową. Ponadto SEPI ma za sobą działalność związaną ze stoczniami, prowadzoną w sposób, który może być uznany za możliwy do przypisania państwu, na przykład dostarczenie części zatwierdzonej pomocy na restrukturyzację w 1997 r. i pomocy bezprawnej w 1998 r.⁽⁴⁾ Można również zauważyć, że SEPI w innych okolicznościach dostarcza pomoc państwową, tak jak w przypadku hiszpańskiego przemysłu węglowego⁽⁵⁾.
- (36) Z powyższych motywów 31 i 32 wynika, że fundusze SEPI stanowią zasoby państwowe. Ponadto z motywów 33–35 podanych powyżej wynika, że dostarczanie jej funduszy objęte postępowaniem w tym przypadku, do spółek stoczniowych, musi być uznane za przypisywalne państwu, ponieważ są one dostarczane na warunkach niezgodnych z zasadami gospodarki rynkowej.
- (37) Ogólną zasadą stosowaną do transakcji finansowych pomiędzy państwem i spółkami publicznymi jest tak zwana zasada inwestora w gospodarce rynkowej. Przy założeniu, że fundusze SEPI stanowią zasoby państwowe, jest rzeczą konieczną stwierdzenie, czy SEPI, w swoich transakcjach gospodarczych z podmiotami przemysłu stoczniowego od niej zależnych (przy czym podmioty zależne są spółkami prowadzącymi działalność gospodarczą lub spółkami-udziałowcami w takich spółkach) w całej rozciągłości działa zgodnie z zasadą inwestora w gospodarce rynkowej.
- (38) Zasada inwestora w gospodarce rynkowej jest szczegółowo opisana w komunikacie Komisji⁽⁶⁾ do Państw Członkowskich w sprawie stosowania art. 92 i 93 Traktatu EWG i art. 5 dyrektywy Komisji 80/723/EWG z dnia 25 czerwca 1980 r. w sprawie przejrzystości stosunków finansowych między Państwami Członkowskimi a przedsiębiorstwami publicznymi⁽⁷⁾. Sąd również stwierdził, np. w sprawie C 40/85⁽⁸⁾, że odpowiednim sposobem określenia, czy dany środek stanowi pomoc państwową jest zastosowanie kryterium rozmiaru możliwości uzyskania przez przedsiębiorstwo spornych sum na rynkach kapitału prywatnego w tych samych warunkach. Stwierdza on dalej: „w szczególności, czy w podobnych okolicznościach udziałowiec prywatny, uwzględniając przewidywalność możliwych zysków i odkładając na bok wszelkie rozważania natury socjalnej, związane z polityką regionalną lub sektorową, wniósłby sporny kapitał w dane przedsięwzięcie”.
- (39) Komisja nie wyklucza, że fundusze dostarczone przez SEPI mogą być wolne od aspektów pomocowych, o ile działania SEPI są zgodne z zasadą inwestora w gospodarce rynkowej. Z tego względu Komisja przeprowadzi ocenę badanych zastrzyków kapitału, sprawdzając czy SEPI działała zgodnie z zasadą inwestora w gospodarce rynkowej.

⁽¹⁾ Dz.U. L 193 z 29.7.2000, str. 75.

⁽²⁾ Zb.Orz. 2000, I-03271, ust. 50.

⁽³⁾ Zb.Orz. 2002, I-04397, ust. 55–56.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 37 z 12.2.2000, str. 22.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 296 z 30.10.2002, str. 73.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 307 z 13.11.1993, str. 3.

⁽⁷⁾ Dz.U. L 195 z 29.7.1980, str. 35.

⁽⁸⁾ Zb.Orz. 1986, str. 2321.

2. POMOC ZAWARTA W ZASTRZYKACH KAPITAŁU Z SEPI DO BAZAN/IZAR

a) **Pomoc spółce o charakterze wyłącznie wojskowym**

- (40) Hiszpania twierdzi, że w dniu 28 lipca 2000 r., w którym BAZAN otrzymała główny zastrzyk kapitału, była ona spółką o charakterze wyłącznie wojskowym, ponieważ nie przeprowadziła jeszcze fuzji z cywilnymi spółkami stoczniowymi, które nabyła nieco wcześniej. Z tego względu Hiszpania twierdzi, że wszelka pomoc dostarczona spółce BAZAN podlega zwolnieniom określonym w art. 296 Traktatu WE.
- (41) Komisja nie zgadza się z tym poglądem i zauważa, że w czasie gdy dostarczono kapitał, BAZAN posiadała wszystkie uwzględnione stocznie cywilne i przedsiębiorstwa z nimi powiązane. To, czy BAZAN posiadała przedsiębiorstwa cywilne w formie wyłącznej własności podmiotów zależnych lub jako aktywa, nie może być istotne. Można również zauważyć fakt, że cywilne podmioty zależne zostały połączone w BAZAN dwa miesiące później. Takie ostateczne wykorzystanie funduszy przez beneficjenta jest istotne przy ocenie, czy pomoc potencjalnie narusza zasady uczciwej konkurencji wśród stoczni cywilnych na wspólnym rynku.

b) **Wykorzystanie funduszy na pokrycie kosztów społecznych**

- (42) Przy otwarciu procedury, Komisja miała wątpliwości, czy koszty społeczne związane z przeszłą działalnością BAZAN (przed lipcem 2000 r.) były związane wyłącznie z produkcją wojskową, ze względu na fakt, że BAZAN w przeszłości wyprodukowała także kilka statków cywilnych. Z tego względu Komisja miała wątpliwości, czy fundusze dostarczone na pokrycie tych kosztów podlegają art. 296 Traktatu WE.

- (43) Komisja zauważa, że koszty społeczne związane z przeszłą działalnością BAZAN faktycznie pokrywają część całkowitej dostarczonej sumy. Hiszpania może udokumentować fakt, że [...] mln euro zostały dostarczone do firm ubezpieczeniowych z zewnątrz w celu pokrycia kosztów świadczeń przedemerytalnych dla byłych stoczni wojskowych. Kwota ta obejmuje część kapitału dostarczonego w 2000 r. oraz całość kwot dostarczonych w latach 2001 i 2002. Dodatkowe zastrzyki kapitału w latach 2001 i 2002 spowodowane były nieoczekiwanym wzrostem kosztów tychże świadczeń przedemerytalnych. Hiszpania stwierdziła również, że dalsze [...] mln euro zostało wypłacone bezpośrednio przez BAZAN określonej grupie pracowników BAZAN, którzy przeszli na wcześniejszą emeryturę.

- (44) Jednakże koszty społeczne związane z przeszłą działalnością wojskową BAZAN nie pokrywają całej kwoty kapitału dostarczonego przez SEPI. Ponadto Komisji nie dostarczono przekonujących informacji o zwiększonym zapotrzebowaniu stoczni wojskowych na kapitał obrotowy, ani też przekonujących argumentów, dlaczego inwestycje w wojskowym przemyśle stoczniowym miałyby być finansowane wyłącznie z kapitałów własnych, a nie głównie z pożyczek, co jest normalną praktyką rynkową. Z tego względu Hiszpania nie wykazała, że fundusze dostarczone przez SEPI do IZAR zostały w pełni wykorzystane do celów wojskowych.

c) **Pokrycie strat przedsiębiorstw cywilnych**

- (45) Hiszpania przedstawiła Komisji szacunkowe wyniki finansowe przedsiębiorstw cywilnych IZAR za lata 2000–2003. Informacje te wskazują na całkowite straty przedsiębiorstw cywilnych IZAR na kwotę 290 mln euro, jak pokazano w tabeli 1.

Tabela 1

Szacunkowe wyniki przedsiębiorstw cywilnych IZAR za lata 2000–2003⁽¹⁾

(w mln EUR)

	Gijon	Sestao	Pto Real	Sevilla	Cadiz	Fene	Manises	Razem
2000	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	- 80,2
2001	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	- 103,6
2002	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	- 59,9
2003	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	- 46,4
Razem	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	- 290,1

(¹) Wyniki ujęte w tej tabeli nie obejmują strat poniesionych przez Sestao, Puerto Real i Sevilla, pokrytych przez zyski nadzwyczajne określone poniżej w motywach 46 i 51.

- (46) Przedstawione wyniki uwzględniają zyski nadzwyczajne, które w szczególności miały wpływ na Puerto Real, Sestao i Sevilla, ze względu na fakt, że spółki te wykazywały dodatnią wartość księgową w czasie, gdy zostały wykupione przez BAZAN za symboliczną cenę. Na podstawie tabeli można wnioskować, że IZAR pokrył straty wygenerowane w jego przedsiębiorstwach cywilnych na całkowitą sumę 290 mln euro w okresie od 1 lipca 2000 r. do 31 grudnia 2003 r.
- (47) Ponadto Hiszpania przedstawiła informacje dotyczące kosztów centralnych IZAR, które nie zostały rozpisane

na przedsiębiorstwa cywilne przy obliczeniu wyników z tabeli 1. Całkowita suma kosztów centralnych za okres 2000–2003 wyniosła [...] mln euro. Udział przedsiębiorstw cywilnych w obrocie IZAR wyniósł w tym okresie [...] %. Wykorzystując ten wskaźnik jako klucz do dystrybucji kosztów centralnych, otrzymujemy dodatkowe straty przedsiębiorstw cywilnych w tym okresie w wysokości 74 mln euro.

- (48) W ten sposób przedsiębiorstwa cywilne IZAR przyniosły całkowite szacunkowe straty w wysokości 364 mln euro w okresie za lata 2000–2003.

(49) Kiedy BAZAN przejmował przedsiębiorstwa cywilne, miał on ograniczone zasoby finansowe (kapitał własny 100 mln euro do końca 1999 r.). Dodatkowo okazuje się, że przyniósł on straty (na podstawie rocznych raportów IZAR) ze swoich przedsiębiorstw wojskowych w latach 2000–2002 w kwocie około [...] mln euro. Można zatem uznać, że straty przedsiębiorstw cywilnych IZAR musiały zostać pokryte z zastrzyków kapitału dostarczonych w roku 2000.

Zasada inwestora w gospodarce rynkowej

(50) Następną kwestią wymagającą oceny jest pytanie, czy w podobnych okolicznościach udziałowiec prywatny,

uwzględniając przewidywalność możliwych zysków i odkładając na bok wszelkie rozważania natury socjalnej, związane z polityką regionalną lub sektorowe, wniosłby sporny kapitał w dane przedsięwzięcie. Sąd stwierdził, że odpowiednim sposobem określenia, czy zastrzyk kapitału stanowi pomoc państwową, jest zastosowanie kryterium rozmiaru możliwości uzyskania przez przedsiębiorstwo spornych sum na rynkach kapitału prywatnego, tak zwany test inwestora prywatnego⁽¹⁾.

(51) Z informacji przedstawionych przez Hiszpanię wynika niezbicie, że spółki cywilne wykupione przez BAZAN w lipcu 2000 r. znajdowały się w trudnej sytuacji ekonomicznej (patrz: tabela 2).

Tabela 2

Wartość księgowa i ryzyko finansowe (oszacowane przez Hiszpanię) w lipcu 2000 r.

(w mln EUR)

Spółka	Wartość księgowa	Szacunkowe ryzyko	Szacunkowa wartość netto
Spółki sprzedane przez AESA holdingowi BAZAN/IZAR:			
Puerto Real	[...]	[...]	[...]
Sestao	[...]	[...]	[...]
Sevilla	[...]	[...]	[...]
Spółki sprzedane przez SEPI holdingowi BAZAN/IZAR			
Cadiz	[...]	[...]	[...]
Juliana	[...]	[...]	[...]
Manises	[...]	[...]	[...]
Fene	[...]	[...]	[...]
Razem kwota	130,5	192,6	- 62,1

(52) Ponadto nie było żadnych oznak, że trudna sytuacja finansowa przedsiębiorstw cywilnych, które przynosiły straty przez kilka lat, miałyby się poprawić. Można zatem wykluczyć możliwość, że przedsiębiorstwa cywilne, pozostając w posiadaniu BAZAN/IZAR, wygenerowałyby satysfakcjonującą stopę zysków, ze względu na ich przeszłe wyniki i brak jakichkolwiek przewidywanych środków restrukturyzacyjnych. Potwierdzają to również informacje przedstawione przez Hiszpanię, stwierdzające, że każde z przedsiębiorstw cywilnych IZAR przynosiło straty operacyjne we wszystkich latach od roku 2000, z kilkoma małymi wyjątkami.

(53) Z tych powodów można uznać, że IZAR nie byłby w stanie uzyskać pożyczek lub kapitału na rynkach kapitału prywatnego w celu pokrycia strat jego przedsiębiorstw cywilnych. Z tego względu dostarczenie kapitału do tych przedsiębiorstw nie przeszło testu inwestora prywatnego. Z tych samych przyczyn SEPI nie mogło oczekiwać zysków z tego kapitału. Z tego względu dostarczenie tych zasobów z SEPI do IZAR nie było zgodne z zasadą inwestora w gospodarce rynkowej. Z tego względu zastrzyki kapitału do wykorzystania

przez przedsiębiorstwa cywilne stanowią pomoc państwową dla IZAR. Ta pomoc państwowa była bezprawna, przy uwzględnieniu faktu, że nie powiadomiono o niej Komisji.

(54) Można też dalej wnioskować, że pomoc ta nie była zgodna z zasadami wspólnego rynku, ponieważ nie można jej zatwierdzić jako pomocy na restrukturyzację, gdyż z przyczyn przywołanych powyżej nie była ona dozwolona dla stoczni. Nie można jej także zatwierdzić dla innych powiązanych przedsiębiorstw, Fene i Manises, ponieważ Hiszpania nie przedstawiła żadnego planu restrukturyzacyjnego. Pomoc ta nie może być również zatwierdzona na mocy żadnych innych postanowień rozporządzenia stoczniowego. Ponadto, na podstawie dostępnych informacji, nie można zatwierdzić tej pomocy w oparciu o żadne inne odstępstwa przewidziane w art. 87 ust. 2 i 3 Traktatu WE.

⁽¹⁾ Sprawa C-342/96, Hiszpania przeciw Komisji, Zb.Orz. 1999, I-2459, ust. 41 i 42, oraz sprawa C-256/97, DMT, Zb.Orz. 1999, I-3913, ust. 22–24 i opinia AG Jacobs w tej sprawie, ust. 34–36.

Pożyczki spłacone przez IZAR w imieniu trzech przedsiębiorstw

- (55) Jak ustalono w decyzji dotyczącej pomocy państwa w sprawie C 40/00, pożyczki w kwocie 192,1 mln euro zostały w dniu 12 września 2000 r. spłacone przez IZAR, z odsetkami, spółce SEPI. W 1999 r. fundusze te otrzymały spółki Juliana, Cadiz i Manises, które zostały następnie przejęte przez BAZAN/IZAR w lipcu 2000 r. Jak stwierdzono w decyzji w sprawie C 40/00, informacje związane z tą pożyczką zostaną wykorzystane w obecnym postępowaniu wyjaśniającym.
- (56) Według informacji przedstawionych przez Hiszpanię, ujęte w raportach straty przedsiębiorstw cywilnych za rok 2000, tak jak przedstawiono w tabeli 1 powyżej, nie obejmują spłaty wspomnianych wyżej pożyczek.
- (57) Jest rzeczą niezbitą, że fundusze dostarczone przez SEPI w 1999 r. wsparły spółki cywilne Juliana, Cadiz i Manises. Ponieważ spłata tych pożyczek nastąpiła z kont ogólnych IZAR, w efekcie te trzy spółki, przekształcone później w jednostki gospodarcze, odniosły korzyści z faktu, że nie musiały spłacać wyżej wspomnianych pożyczek. Jest zatem jasne, że to właśnie IZAR, poprzez wpłaty z własnych zasobów, zwolnił spółki Juliana, Cadiz i Manises z finansowego obciążenia spłaty tych pożyczek.
- (58) Komisja przeprowadziła ocenę, czy pożyczki spłacone przez IZAR mogły być sfinansowane z funduszy otrzymanych z nowej pożyczki podjętej przez IZAR na warunkach rynkowych. Rozpatrując tę kwestię, Komisja uważa, że bez zastrzyku kapitału w roku 2000, który jak pokazano powyżej został wykorzystany do wsparcia przedsiębiorstw cywilnych IZAR, sytuacja finansowa IZAR wyglądałaby znacznie gorzej niż to miało miejsce w rzeczywistości. Z tej przyczyny należy przypuszczać, że IZAR nie mógłby otrzymać pożyczki na warunkach rynkowych, jeśli nie otrzymałby bezprawnej i niezgodnej z zasadami pomocy w formie zastrzyku kapitału w kwocie 364 mln euro.
- (59) Z tego względu spłata przez IZAR 192,1 mln euro spółce SEPI powinna zostać uznana za dalsze wykorzystanie zastrzyku kapitału objętego dochodzeniem do wsparcia przedsiębiorstw cywilnych IZAR. Z tych samych przyczyn, które opisano powyżej dla pokrycia strat, takie wykorzystanie funduszy dla przedsiębiorstw cywilnych było niezgodne z zasadą inwestora w gospodarce rynkowej, a odpowiadająca im suma wykorzystana z zastrzyku kapitału do spółki IZAR stanowi niezgodną z zasadami pomoc dla IZAR.

Podsumowanie

- (60) Na podstawie powyższej oceny Komisja stwierdza, że przedsiębiorstwa cywilne IZAR odniosły korzyści z zastrzyków finansowych dostarczonych z SEPI do IZAR w roku 2000, otrzymując środki na pokrycie strat w kwocie 364 mln euro, tak jak opisano powyżej

w motywie 48, plus środki pomocowe na spłatę długów w kwocie 192,1 mln euro, tak jak opisano powyżej w motywie 51. W ten sposób całkowita kwota pomocy wynosi 556,1 mln euro. Dodatkowe zastrzyki kapitałowe w latach 2001 i 2002 z SEPI do IZAR zostały wykorzystane na pokrycie nieoczekiwane zwiększonych kosztów wcześniejszych świadczeń emerytalnych w byłych stocznich wojskowych i nie stanowią pomocy.

ODZYSKANIE POMOCY NA RESTRUKTURYZACJĘ JUŻ PRYZNANEJ I ZATWIERDZONEJ W 1997 R.

- (61) Ponieważ wątpliwości dotyczące dalszej, niezgodnej z zasadami pomocy państwa dla państwowych stoczni cywilnych w Hiszpanii zostały potwierdzone, Komisja musi przeprowadzić ocenę, tak jak ujęto w otwarciu procedury, czy pewna część pomocy na restrukturyzację przyznanej w 1997 r. ma być uznana za niezgodną z zasadami i podlegającą odzyskaniu.
- (62) W tej kwestii Komisja uważa, że, biorąc pod uwagę komentarze Hiszpanii i IZAR w kontekście niniejszej procedury, nie ma żadnych podstaw, aby uznać część pomocy na restrukturyzację zatwierdzonej w 1997 r. za niezgodną z zasadami. Przyczyną tego jest, zgodnie z decyzją⁽¹⁾ zatwierdzającą pomoc, wygaśnięcie wraz z ostatnim raportem sprawdzającym⁽²⁾, datowanym na dzień 13 października 1999 r., prawa Komisji do żądania zwrotu pomocy zatwierdzonej w 1997 r. Z tego względu pomoc zatwierdzona w 1997 r. stała się pomocą istniejącą po wygaśnięciu okresu sprawdzającego.

ARTYKUŁ 296

- (63) Hiszpania twierdzi, że zastrzyk kapitału podlega postanowieniom art. 296 i dlatego znajduje się poza obszarem objętym zasadami dotyczącymi pomocy państwa, ponieważ BAZAN była spółką o charakterze wojskowym w czasie przejścia przez nią stoczni.
- (64) Nie można kwestionować faktu, że przedsiębiorstwa cywilne potrzebowały pomocy finansowej w celu kontynuacji działalności po lipcu 2000 r. Fakt, że stanowiły one część spółki stoczniowej, która brała udział w budowie obiektów o charakterze wojskowym, nie zmienia natury tych stoczni i przedsiębiorstw z nimi powiązanych. Z tego względu pomoc dla takich przedsiębiorstw podlega postanowieniom art. 87 Traktatu.

VI. WNIOSKI

- (65) Komisja stwierdza, że Hiszpania bezprawnie wprowadziła pomoc w kwocie 556 mln euro, naruszając postanowienia art. 88 ust. 3 Traktatu. Pomoc ta została dostarczona w formie zastrzyku kapitałowego w kwocie 1 322 mln euro z SEPI do IZAR, w roku 2000, z czego kwota 556,1 mln euro stanowiła korzyść dla przedsiębiorstw cywilnych IZAR.
- (66) Pomoc powinna zostać odzyskana w całości od obecnych posiadaczy tych przedsiębiorstw, czyli IZAR.

⁽¹⁾ Dz.U. C 354 z 21.11.97, str. 2, por. przedostatni ustęp na str. 7.

⁽²⁾ COM(1999) 480 wersja ostateczna.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Pomoc państwa w kwocie 556,1 mln EUR bezprawnie przyznana przez Hiszpanię, z naruszeniem art. 88 ust. 3 Traktatu, na korzyść IZAR jest niezgodna z zasadami wspólnego rynku.

Artykuł 2

1. Hiszpania podejmie wszelkie konieczne kroki w celu odzyskania od IZAR środków pomocowych opisanych w art. 1 i bezprawnie udostępnionych beneficjentowi.

2. Odzyskanie przeprowadzi się bezzwłocznie i w zgodzie z procedurami prawa krajowego, pod warunkiem że pozwalają one na natychmiastowe i efektywne wykonanie niniejszej decyzji. Odzyskane sumy będą zawierały odsetki liczone od dnia, w którym pomoc została udzielona beneficjentowi do dnia jej odzyskania. Odsetki zostaną obliczone na podstawie odnośnej stopy procentowej wykorzystywanej do obliczania środków równoważnych pomocy regionalnej. Stopa procentowa

określona w ust. 4 zostanie zastosowana przy użyciu metody składanej przez cały okres określony w ust. 3.

Artykuł 3

Hiszpania poinformuje Komisję, w okresie dwóch miesięcy od otrzymania powiadomienia o niniejszej decyzji, o środkach już podjętych oraz planowanych w celu wypełnienia jej postanowień. Dostarczy te informacje przy użyciu kwestionariusza załączonego w załączniku I niniejszej decyzji.

Artykuł 4

Niniejsza decyzja skierowana jest do Królestwa Hiszpanii.

Sporządzono w Brukseli, dnia 20 października 2004 r.

W imieniu Komisji

Mario MONTI

Członek Komisji

ZAŁĄCZNIK

INFORMACJE DOTYCZĄCE WPROWADZENIA W ŻYCIE DECYZJI KOMISJI C(2004) 3918**1. Obliczenie kwoty podlegającej odzyskaniu**

- 1.1. Należy podać następujące szczegóły dotyczące kwot bezprawnej pomocy Państwa oddanych do dyspozycji beneficjenta:

Data(-y) wypłaty (*)	Kwota pomocy (**)	Waluta	Nazwa beneficjenta

(*) Data(-y), w których pomoc (poszczególne transze pomocy) została oddana do dyspozycji beneficjenta (o ile środek składa się z kilku transz, kwoty zwrotu powinny być ujęte w osobnych wierszach).

(**) Kwota pomocy oddana do dyspozycji beneficjenta (w środkach równoważnych pomocy brutto).

Uwagi:

- 1.2. Należy podać sposób, w jaki zostaną obliczone odsetki należne od kwoty pomocy podlegającej odzyskaniu:

2. Środki planowane i już podjęte w celu odzyskania pomocy

- 2.1. Należy opisać szczegółowo, jakie środki zostały już podjęte i jakie środki są planowane w celu przeprowadzenia natychmiastowego i skutecznego odzyskania pomocy. Należy również określić środki alternatywne dostępne w prawie krajowym w celu przeprowadzenia odzyskania. Tam, gdzie dotyczy, należy też wskazać podstawę prawną podjętych/planowanych środków.
- 2.2. W jakim terminie odzyskanie pomocy zostanie ukończone?

3. Odzyskanie już przeprowadzone

- 3.1. Należy podać następujące szczegóły dotyczące kwot pomocy odzyskanych od beneficjenta:

Data(-y) (*)	Splacona kwota pomocy	Waluta	Nazwa beneficjenta

(*) Data(-y), w których nastąpiła spłata pomocy.

- 3.2. Należy załączyć informacje dokumentujące spłatę kwot pomocy określonych w tabeli w punkcie 3.1 powyżej.